

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогічної та соціальної освіти
Кафедра педагогіки, психології та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

27 серпня 2022 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЧНИЙ СПЕЦПРАКТИКУМ ТА ПРАКТИЧНА
ПСИХОЛОГІЯ**

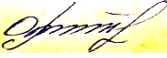
Ступінь бакалавра

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія

2022-2023 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Олексюк Оксана Євгенівна, доцент кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти
Протокол від «27» серпня 2022 року № 1.

Завідувач кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти
(Султанова Н.В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогічної та соціальної освіти

Протокол від «27» серпня 2022 року № 1
Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «27» серпня 2022 року № 14
Голова навчально-методичної комісії університету _____ (_____)

Анотація

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологічний спецпрактикум та практична психологія» є формування у студентів теоретичних знань з основ практичної психології; закріплення інтегрованих та систематизованих знань та методів з різних областей психології, отриманих у процесі навчання, з метою системного їх застосування при вирішенні проблем, що виникають у людини в різноманітних сферах його життя; формування у майбутнього психолога професійного вміння приймати самостійні рішення в певних соціальних умовах, а також опрацювання базових навиків використання сучасних методів та форм організації психологічної практики.

Вивчення дисципліни «Психологічний спецпрактикум та практична психологія» сприятиме практичній підготовці психологів з надання ними психологічної допомоги окремим людям, колективам організацій, установам у вирішенні різноманітних проблем життєдіяльності у складних соціально-психологічних умовах, що склалися в Україні.

Ключові слова: психологічний спецпрактикум, практична психологія, основні методи психологічних досліджень, допоміжні методи психологічних досліджень, галузі психології, психологічна служба, психологічна діагностика, психологічне консультування, психологічна корекція, просвітницька-пропагандистська діяльність

Annotation

The purpose of teaching the educational discipline “Psychological special workshop and practical psychology” is the formation of students’ theoretical knowledge of the basics of practical psychology; consolidation of integrated and systematized knowledge and methods from various areas of psychology, obtained in the course of training, with the aim of systematically applying them in solving problems that arise in a person in various spheres of his life; the formation of the future psychologist’s professional ability to make independent decisions in certain social conditions, as well as the development of basic skills in the use of modern methods and forms of organization of psychological practice.

The study of the discipline “Psychological special practice and practical psychology” will contribute to the practical training of psychologists to provide psychological assistance to individual people, organizations, and institutions in solving various problems of life in complex social and psychological conditions that have developed in Ukraine.

Keywords: psychological special workshop, practical psychology, basic methods of psychological research, auxiliary methods of psychological research, branches of psychology, psychological service, psychological diagnostics, psychological counseling, psychological correction, educational and propaganda activities

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Психологічний спецпрактикум та практична психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки бакалавра для студентів спеціальності 053 Психологія освітньої програми: Психологія

«Психологічний спецпрактикум та практична психологія» є складовою частиною дисциплін нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Вивчення дисципліни «Психологічний спецпрактикум та практична психологія» сприятиме практичній підготовці психологів з надання ними психологічної допомоги окремим людям, організаціям, установам у вирішенні різноманітних проблем життєдіяльності у складних соціально-психологічних умовах, що склалися в Україні.

Робоча навчальна програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологічний спецпрактикум та практична психологія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Міждисциплінарні зв'язки: з психологією загальною, психодіагностикою, психокорекцією, філософією та ін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета навчальної дисципліни** полягає у формування у студентів теоретичних знань з основ практичної психології; закріплення інтегрованих та систематизованих знань та методів з різних областей психології, отриманих у процесі навчання, з метою системного їх застосування при вирішенні проблем, що виникають у людини в різноманітних сферах його життя; формування у майбутнього психолога професійного вміння приймати самостійні рішення в певних соціальних умовах, а також опрацювання базових навиків використання сучасних методів та форм організації психологічної практики.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Педагогічна творчість» є:

- формування у студентів теоретичних знань з основ практичної психології;
- закріплення інтегрованих і систематизованих знань і методів з різних областей психології, отриманих в процесі навчання, з метою системного їхнього застосування при вирішенні проблем, які виникають у людини в різноманітних сферах його життя.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями**:

I. Загальні компетентності:

ЗК 1.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності:

СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК 12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Програмні результати навчання:

ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

- ПР 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- ПР 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.
- ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
- ПР 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
- ПР 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
- ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- ПР 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
- ПР 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Навчальна дисципліна складається з 6-ти кредитів.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни «Психологічний спецпрактикум та практична психологія» завершується заліком.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

КРЕДИТ 1. ОСНОВНІ ТА ДОПОМІЖНІ МЕТОДИ ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Методи психологічного дослідження.

Тема 2. Допоміжні методи психологічного дослідження.

Тема 3. Метод тестування в різних галузях психологічних знань.

КРЕДИТ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ДОПОМІЖНИХ МЕТОДІВ ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 4. Інтерв'ю як метод психодіагностичного дослідження.

Тема 5. Специфіка використання методу анкетування у різних галузях психології.

Тема 6. Метод експертного оцінювання в різних галузях психологічної науки.

Тема 7. Метод контент-аналізу в психологічних дослідженнях.

КРЕДИТ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХІЧНИХ ЯВИЩ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 8. Можливості використання психодіагностичних методів в курсі експериментальної та соціальної психології.

Тема 9. Експериментально-психологічні методи дослідження у віковій психології. Особливості діагностики в педагогічній психології.

Тема 10. Емпіричні дослідження у диференціальній та військовій психології. Можливості психодіагностичного дослідження у економічній психології.

КРЕДИТ 4. ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ. ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА. ОСОБИСТІСТЬ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЙОГО РОБОТИ

Тема 11. Структура та основні проблеми практичної психології. професійні якості та професійна компетентність практичного психолога

Тема 12. Психологічна служба: мета, завдання, функції та цілі. Відомчі психологічні служби.

КРЕДИТ 5. ОСНОВНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Тема 13. Основні види діяльності практичного психолога. Психологічна діагностика

Тема 14. Психокорекційна практика як основна форма діяльності практичного психолога. Особливості організації та проведення психологічної корекції. Теоретичні передумови психокорекційної практики

Тема 15. Психологічне консультування, просвітницько-пропагандистська і профілактична робота практичного психолога

КРЕДИТ 6. ДІЯЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Тема 16. Специфіка діяльності практичного психолога у ЗДО

Тема 17. Діяльність шкільної психологічної служби з дітьми різної вікової категорії

Тема 18. Робота з сім'ями дітей та педагогічним колективом як напрям діяльності психологічної служби в системі освіти

3. Рекомендована література

Базова

1. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ у спеціальність. Навчальний посібник / Т.В. Дуткевич, О.В. Савицька К.: Центр учбової літератури, 2007. 256 с.

2. Панок В.Г. Психологічна служба: навчально-методичний посібник для студентів і викладачів / В.Г. Панок. Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. 488 с.
3. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посіб. / Юлія Олексіївна Приходько. 3-е вид. К.: Каравела, 2012. 248с.
4. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика: підручник / Терлецька Л.Г. К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – 608 с.

Допоміжна

1. Ахола Т., Фурман Б. Психотерапевтическое консультирование. Беседа, направленная на решение. СПб.: Речь, 2001. 160 с.
2. Бажутина С.Б., Воронина Г.Г., Булах И.П. Практическая психология в вузе и школе. Луганськ: Янтар, 2000. 113 с.
3. Верко С.С. Психолог в організації: «за» і «проти» // актуальні проблеми психології: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. Т.Ч. К.: Інститут психології ім. Г.С.Костюка, 2002. С. 207- 211.
4. Гулина М.А. Терапевтическая и консультативная психология СПб.: Речь, 2001. 352 с.
5. Демьянов Ю.Г. Основы психопрофилактики и психотерапии: Пособие для студентов психол. ф-тов ун-тов. СПб: Паритет, 1999. 244 с.
6. Основы практичної психології / В. Панок, Н. Чепелева, Т. Титаренко. К.: Либідь, 2001. 534 с.
7. Панок В. Г. Стратегія розвитку психологічної служби системи освіти України: методичний посібник / В.Г. Панок, І.І. Цушко К.: Ніка-Центр, 2004. 128 с.
8. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О.М.Степанов. К.: «Академвидав», 2006. 424 с. /Енциклопедія ерудита/
9. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога: учеб. пособ.; в 2 кн. / Е.И. Рогов. М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2002. Кн.1: Система работы психолога с детьми разного возраста. 384 с.
10. Рабочая книга практического психолога: пособ. / [под ред. А.А. Бодалёва, А.А. Деркача, Л.Г. Лаптева]. Изд-во Института Психотерапии, 2002. 640 с.
11. Словарь психолога-практика / Сост. С. Ю. Головин. 2-е изд., перераб. и доп. Мн: Харвест, М.: АСТ, 2001. 976 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

4-й рік навчання, 7 семестр – залік; 8 семестр – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- індивідуальне і фронтальне опитування;
- самостійні роботи;
- тестування;
- контрольні роботи;
- перевірка індивідуальних дослідницьких завдань;

- перевірка групових творчих завдань.